

**Verslag informatiebijeenkomst 'project windturbines Wind voor Buren' d.d. 12 februari 2020
Café-restaurant Platenkamp, Borne**

Opsteller: onafhankelijk procesbegeleiders Frank Kerckhaert / Niels Bronsgeest

Vraag: U geeft aan dat relevante maatschappelijke organisaties in de werkgroepen kunnen komen. Wat wordt onder relevant verstaan? Verder begreep ik dat het zou gaan om 60, 70 organisaties. Daar is lijst van?

Antw. Organisaties bepalen zelf of ze mee willen doen. Bijvoorbeeld op basis van binding met het initiatief, of met de omgeving. Deelname staat voor alle partijen open.

Vraag: wij zijn een actiegroep en hebben een manifest opgesteld. Kan dat manifest in de werkgroepen worden ingebracht?

Antw. Het manifest kan worden ingebracht, die ruimte is er.

Vraag: Als de verslagen van de werkgroepbijeenkomsten goedgekeurd zijn, kunnen die dan ook per mail toegestuurd worden naar de actiegroepen?

Antw. De goedgekeurde verslagen zullen worden gepubliceerd op de website van Wind voor Buren. Die kunnen ook op de eigen websites worden geplaatst.

Vraag: En is het denkbaar dat het initiatief wordt afgeblazen?

Antw. Ja dat is een mogelijkheid. De technische haalbaarheid moet uiteindelijk blijken uit onderzoek. Op dit moment zijn nog geen technische belemmeringen in beeld, of dat zo blijft zal het traject uitwijzen.

Vraag: Er zijn gedragscodes voor wind op land, opgesteld door RVO. De Nederlandse Windenergie Associatie en de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines onderschrijven die. Zijn die u bekend? Jullie moeten je houden aan deze gedragsregels.

Antw. Ja die zijn ons bekend. Ik (Siward Somer) ben een van de ondertekenaars.

Vraag: de Raad van State heeft een uitspraak gedaan waarin is bepaald dat mensen die in een gebied wonen tot maximaal 10 keer de tiphoogte, belanghebbenden zijn. Weeg dat bij het samenstellen van de werkgroepen mee. Daar moet meer gewicht aan worden toegekend dan aan mensen die verder af wonen. Kijk bij de verdeling maatschappelijke organisaties of ze echt belanghebbend zijn. Houd rekening met de samenstelling van de groepen.

Antw. (procesbegeleider) Dank voor het signaal. We gaan nog goed nadenken hoe we de werkgroepen gaan samenstellen. Als meer dan 25 personen zich aanmelden, gaan we kijken hoe hier mee om te gaan. Daar komen we vast uit.

Vraag: VVT stelt vast dat windturbines op de rand van landgoed Twickel komen. Het is een kwetsbaar landgoed, veel natuur waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan. Van dergelijke landgoederen hebben we niet veel meer in Nederland. VVT zijn overigens voor vervangen fossiele bronnen voor hernieuwbare energiebronnen, alleen in dit geval vinden we de plek verkeerd. Het heeft grote impact op de omgeving, te grote schade. Het schaadt de belangen van VVT.

De VVT neemt niet deel aan het participatieproces, we steunen het niet. We gaan niet in de werkgroep zitten. Er is onvoldoende draagvlak, terwijl dat wel belangrijk is. VVT wacht de vergunningaanvraag af, en zal een zienswijze indienen op het moment dat dat kan. We zijn een grote vereniging van meer dan 1700 leden. Die steunen dit standpunt, evenals de Stichting Twickel zelf. VVT is benieuwd hoe het maatschappelijk draagvlak bepaald gaat worden.

Antw. Een en ander wordt voor kennisgeving aangenomen. T.a.v. bepalen maatschappelijk draagvlak, daarvan geeft procesbegeleider aan dat alle belanghebbenden aan het woord komen in de werkgroepbijeenkomsten. Zij bepalen de agenda met de punten die zij belangrijk vinden. De rol van de procesbegeleiders is om dit zo onafhankelijk en goed mogelijk te begeleiden. Onze rol is niet om draagvlak te bereiken, maar om er voor te zorgen dat vragen en bezwaren gedurende het proces serieus meegenomen worden.

Vraag: Onder omwonenden binnen straal van 600 meter van de windturbines is onderzoek gedaan. Meer dan 90 % is tegen. Nu jullie dat weten, hoe dan verder?

Antw. Dit is ons bekend (onderzoek 'geen windmolens bij woonwijken'). Dit participatieproces is mede een reactie daarop. Ons is bekend dat er zorgen zijn om effecten van windturbines op de leefomgeving. In dit proces zullen we daar inhoudelijk op in gaan en dat doen we op basis van een concreet plan. Wat is de impact precies? Dit willen we inzichtelijk maken. We zijn als initiatiefnemers zeker niet doof voor de geluiden van tegenstanders. Maar we willen wel verkennen wat de mogelijkheden zijn.

De procesbegeleiders zullen zich hier transparant in opstellen, Alle effecten objectief inzichtelijk maken. Zorgen dat alle meningen goed ingebracht kunnen worden en dat de initiatiefnemers daar zorgvuldig mee omgaan.

Vraag: hebben de werkgroepen invloed op de uiteindelijke hoogte van de windmolens en op de plek waar die gaan komen? En hebben we daar invloed op?

Antw. Daar hebben we als initiatiefnemers weinig keuze in. Dat is geen onwil, maar we hebben technisch gezien weinig ruimte om daar mee te spelen.

Procesbegeleiders: Wat de wensen zijn van omwonenden en andere partijen maken we inzichtelijk. En of jullie daar invloed op hebben, dat zal achteraf blijken.

Vraag: er gelden gedragsregels. Eerst had een planMER, dan projectMER gemaakt moeten worden. PlanMER gaat over de hoofdlijnen. Die stap is overgeslagen.

Antw. In lijn met de gedragsregels geldt dat we ten aanzien van vergunningaanvraag eerst met omwonenden in gesprek gaan, en niet eerst vergunningaanvraag doen. Dat zou de inbreng beperken. Daarom ver voor de vergunningaanvraag een open proces met alle ruimte voor vragen. Siward Somer benadrukt dat hij een van de ondertekenaars is van deze gedragscode, en dat hij zich daar aan zal houden.

Vraag: PvdA raadslid Hof van Twente Fred Rijkens heeft gezegd dat Raedthuys bepaalt waar de molens komen en hoe hoog. E.e.a. blijkt uit een raadsvergadering die vorig jaar plaatsvond (april of oktober). Veel ruimte voor inbreng is er dus niet?

Antw. We weten niet wat gezegd is in de bewuste raadsvergadering. We zullen het verslag moeten opzoeken om te zien wat er precies gezegd is. Daar komen we op terug. Nu gaan we hier verder niet op in.

Vraag: Ik durf het bijna niet te zeggen, maar ik ben een voorstander van windenergie. Waarom doet VVT niet mee in participatieproces? VVT heeft maar liefst 1700 leden, zijn die allemaal tegen? Ze vindt niet deelnemen een zwakgebod.

Antw. van vz VVT: in de alv hebben we het hierover gehad en het standpunt bepaald. Overigens wonen zo'n 1400 leden in de omgeving van Delden, en die hebben geen last van de molens. Overigens is VVT altijd bereid standpunten te komen toelichten.

Vraag: Het is duidelijk dat er veel wrijving is. Wie besluit uiteindelijk over doorgaan? Niet iedereen kan in de werkgroep zitten, hoe wordt de inbreng van hen geregeld? Er zijn veel tegenstanders, dit proces moet zorgvuldig gebeuren.

Antw. De inschrijving staat open. We zullen maximaal inbreng in de werkgroepen organiseren.

Procesbegeleiders proberen de werkgroep zo goed mogelijk leiden en na iedere bijeenkomst tot concrete acties te komen. Hier zal een verslag worden gemaakt door de onafhankelijke procesbegeleiders en die wordt na goedkeuring gepubliceerd op de website Wind voor Buren.

Vraag: waar en hoe wordt besloten over de komst al dan niet van de windturbines?

Antw. We doen goed verslag vanuit de werkgroepen. Die gaan uiteindelijk naar initiatiefnemers. Zij houden daar rekening mee. Wij (procesbegeleiders) zien erop toe dat met alle inbreng zorgvuldig wordt omgegaan.

Vraag: ik heb een gewetensvraag aan de familie Kristen. Als het inkomsten achteruit gaan, kunt u nog uitbreiden met uw agrarisch bedrijf. Maar als u dan veel last heeft van de slagschaduw en het geluid van de windmolens, wat gaat u dan doen? Blijft u er dan wonen?

Antw. Procesbegeleider: vanavond gaan we niet in op persoonlijke vragen, die moet u maar 1:1 stellen aan de familie.

Antw. Annemarie Kristen. Daar wil ik hier best op in gaan. Bedoeling is altijd geweest hier te blijven, met of zonder windmolens. We hebben ervoor gekozen verbreding te zoeken. We zijn altijd met duurzaamheid bezig geweest. Dit initiatief past daarom bij ons. Wij zullen het geheel overdragen aan de volgende generatie.

Opmerking: Rode draad van het verhaal is vrij inhoudelijk, technisch. Terwijl belangrijkste is wat de burgers willen. Het hele participatieproces is mosterd na de maaltijd.

Vraag: ontwikkelingen gaan heel snel. In Duitsland ligt de productie van windmolens bijna stil. Plaatsing loopt daar terug. Gezondheidsonderzoeken in Denemarken laten zien dat laagfrequente drukgolven schadelijk zijn voor de gezondheid. Dat heeft een enorme impact op mensen. Jullie commercieel belang snappen we, oké, maar er is ook een maatschappelijk belang. Nu dreigt het commercieel belang zwaarder te wegen dan het maatschappelijke belang. Gaat u dan wel door met het proces?

En als we deelnemen, committeren we ons daarmee aan het initiatief? Zijn we gelijkwaardig in dit participatieproces? Neem gezondheidseffecten goed mee. Uitkomsten niet alleen toetsen aan technisch en juridisch kader, maar ook aan gezondheidskader.

Antw. Het aspect gezondheid is een onderwerp dat zeker aan de orde komt in het proces. Daar houden we rekening mee.

Opmerking: Windmolens is een van de gezondste manieren van energieopwekking. We moeten aan ons klimaat denken, dat is het belangrijkste.

Vraag: wereldwijd is er veel onderzoek gedaan naar effecten van windmolens. Er zijn veel gevaren. Waarom dan toch doorgaan?

Antw. Zoals gezegd, we zullen rekening houden met het onderwerp gezondheid. Dat is erg belangrijk.

Vraag: Ik heb een vraag over het participatieproces. Ik ben getriggerd dat VVT niet deelneemt. Stel dat alles correct verloopt, gaat het project dan door? Zo ja, wat doen we hier dan? Dan zijn we niet gelijkwaardig.

Antw. We doen heel veel projecten. In de ruimtelijke ordening is het zo dat met veel belangen rekening gehouden moet worden. Soms zijn er tegenstanders, soms voorstanders. Dat is nu eenmaal zo. Afwegingen moeten gemaakt worden. In veel gevallen, zeker in het verleden, waren dat alleen juridische afwegingen: kan het, past het binnen wet- en regelgeving, zo ja: door. In dit traject is er juist veel ruimte voor de participatiekant. We zullen met alle belangen rekening houden. Uiteindelijk ligt de beslissingsbevoegdheid bij het bevoegd gezag. Zij zullen toetsen of zorgvuldig met alle belangen is omgegaan. Is vooraf fatsoenlijk met vragen omgegaan? Daar zullen we goed op letten.

Vraag: gesproken wordt over een potje met geld (red. gebiedsfonds), waar dingen van betaald kunnen worden. Maar dat potje kan toch alleen gevuld worden als de molen er al staan? Geld is goed, maar dan vooraf, in plaats van achteraf. Spreker geeft aan dat de gemeente haar in de steek laat. Fijnstof speelt, maar ook kappen van bomen en het gebruik van houtkachels. Allemaal overlast. Ze wil dat vooraf overlast in beeld gebracht wordt.

Antw. In het projectplan is besloten vooraf budget vrij te maken voor onderzoek en initiatieven, bijvoorbeeld een bus-excursie naar een plek waar al windmolens staan. Die kosten kunnen voorgeschoten worden. Als de windturbines er uiteindelijk staan, zullen die kosten verrekend worden.

Vraag: hoe zit het met de slagschaduw?

Antw. De slagschaduw zullen we op adresniveau inzichtelijk maken. De norm is max. 6 uur per jaar slagschaduw. De stilstand die nodig is om te voldoen aan deze norm, is voor rekening van de initiatiefnemers. Meer hinder kan evt. voorkomen worden door de windmolens vaker stil te zetten. Dat kost echter meer opbrengst en die extra - bovenwettelijke - stilstand kan bijvoorbeeld uit het omgevingsfonds worden vergoed.

Vraag: In Duitsland en Denemarken worden andere afstanden tot woningen gehanteerd. In Beieren bijvoorbeeld wordt 1500 meter tot woningen aangehouden. Die afstand komt uit rapporten. In Duitsland worden zelfs windmolens afgebroken als ze niet aan die afstandsnorm voldoen. Waarom wordt dan hier een afstand van 400, 500 meter aangehouden? Waarom niet meteen een veilige afstand?

Antw. Ieder land maakt eigen afwegingen. In Nederland zijn afwegingen gemaakt om klimaatdoelstellingen te halen. Daarom is hier besloten een andere veilige norm aan te houden. Bij een 1500 meter norm zijn er hier in Nederland bijna geen mogelijkheden om een windturbine te bouwen. En nogmaals, gezondheid is een belangrijk thema. Dat wordt behandeld.

Vraag: na deze avond gaat de trein naar de windmolens voorwaarts. Hoe worden de 25 mensen voor de werkgroep geselecteerd? Is er alleen plek voor jaknikkers, of ook voor kritische inbreng?

Antw. Hoe we dat precies gaan doen moeten we nog bepalen. We gaan daar uiterst zorgvuldig mee om. In ieder geval moeten er zowel voor- als tegenstanders in komen. Kritische geluiden zijn zeker welkom.

Vraag: Is er naast technische, ook naar veiligheidsaspecten gekeken? Bijvoorbeeld verlichting als het donker wordt. Wordt rekening gehouden met vliegbewegingen?

Antw. Luchtvaartveiligheid wordt zeker meegenomen.

Vraag: Gemeente Dalfsen heeft besloten dat windturbines niet hoger dan 20 meter mogen zijn. Toch haalt de gemeente de energieneutraal doelstelling. In Borne zouden ze eens moeten nagaan hoe ze dat in Dalfsen doen.

Antw. De situatie in Dalfsen kennen we niet. We zoeken dat uit.

Vraag: Hoe zit het met waardeverminderingen van woningen?

Antw. Daar zal inzicht in gegeven worden. Daar gelden wettelijke planschaderegels voor.

Vraag: Mbt waardevermindering woningen, jullie commercieel belang is groot, het mijne ook. Vinden jullie het mijne minder groot?

Antw. Zoals gezegd, er gelden wettelijke planschaderegels, die hanteren we.

Vraag: Tav de waardevermindering, wordt er gecompenseerd, en door wie?

Antw. Er zijn wettelijke kaders. Gemeente geeft uiteindelijk vergunning af. Die zijn in principe verantwoordelijk voor planschade. Bij windprojecten is het gebruikelijk dat in een anterieure overeenkomst (een overeenkomst tussen gemeente en de initiatiefnemers waarin allerlei afspraken zijn vastgelegd, zo ook over vergoeding planschade) afspraken worden gemaakt dat de planschade voor rekening van de initiatiefnemers is. Voor Wind voor Buren is een dergelijke overeenkomst nog niet gesloten. Als de schade te groot is, wordt niet gebouwd. Dan gaat de bank niet akkoord. Volgens de gedragscode bepaalt de rechter de hoogte van de planschade.

Vraag: alle woningen staan in Borne. Familie Kristen woont in Hof van Twente. Als de windmolens er komen, wie betaalt de planschade dan?

Antw. In dit project zullen ten aanzien van planschade tussen Borne en Hof van Twente afspraken gemaakt worden, die samenwerking is heel belangrijk.

Vraag: ik heb een vraag over de rentabiliteit van het project. ECR / KEMA onderzoek wijst uit dat grote windturbines in windluw gebied een lage productiefactor hebben. Ook is het duur om te bouwen, en zonder subsidie zelfs verliesgevend.

Antw. Als de turbines niet genoeg opwekken dan komen ze er niet. De opbrengst en de bouwkosten moeten nog goed in beeld worden gebracht. Er zijn nog geen precieze berekeningen gemaakt in die richting. Iedereen kan lid worden van de coöperatie en kan dan zien wat er binnenkomt en hoe wordt uitbetaald.

Vraag: Ik ben erg wantrouwend. Ik kan me gewoon niet voorstellen dat hier niet al over nagedacht is. Dat moet bekend zijn. Ik wil graag een staatje zien hoe dat gedaan is.

Antw. Die berekening is nog niet gedaan vanwege de tijdsduur van het bouwen. Over een paar jaar zijn alle prijzen weer anders, van het staal, energie etc. Het heeft nu dus nog geen zin dat allemaal uit te rekenen.

Vraag: Er zijn veel onderwerpen die uitgezocht moeten worden. Kan dat allemaal onderzocht worden in 6 bijeenkomsten?

Antw. Dat moet blijken. Als meer tijd nodig is, dan nemen we meer tijd.

Vraag: ik heb een vraag aan Twickel. Gaat Twickel al op voorhand blokkeren?

Antw. van de VVT: de VVT spreekt niet namens Stichting Twickel. VVT vindt dat molens op deze plek niet passend zijn en het natuurschoon schaden.

Vraag: In het participatieproces zullen er groepen voor, tegen of neutraal zijn. Moeten de mensen dat aangeven?

Antw. we moeten nog goed nadenken hoe we standpunten peilen. We denken wel aan vertegenwoordigers van groepen.

Vraag: Hoe zit het met de onafhankelijkheid? De uitkomsten gaan naar de initiatiefnemers. Maar wat dan? Stel de grootste groep vindt het niet handig de molen daar te bouwen, dat resultaat gaat naar initiatiefnemers, maar hoe gaan ze daar dan mee om?

Antw. de onafhankelijke procesbegeleiders zorgen ervoor dat de conclusies goed op papier komen. Die gaan naar initiatiefnemers. Wij als procesbegeleiders zien erop toe dat daar serieus rekening mee gehouden wordt. Het gehele participatietraject beschouwen we en rapporteren dat. Hoe met meningen is omgegaan zal goed worden onderzocht en goed gedocumenteerd worden. De initiatiefnemers bepalen uiteindelijk op basis van de uitkomsten of ze ermee verder gaan. Op inhoud wordt beoordeeld, gekozen.

Vraag: is alle informatie toegankelijk voor de deelnemers aan de werkgroepen?

Antw. ja dat is het geval.

Vraag: Hoe kan het dat jullie zeggen dat niets onderzocht is, terwijl jullie wel weten hoe hoog ze moeten worden?

Antw. ik kan me deze vraag heel goed voorstellen, het klinkt ook heel raar. We hebben wel een scan gedaan, op basis van globale vuistregels, kentallen. Die geven dit inzicht en dat doet Pure Energie al 25 jaar met soortgelijke windprojecten. Alle onderzoeken voor de vergunningaanvraag moeten overigens nog gedaan worden.